

SOURCES AND LITERATURE

PUBLISHED SOURCES:

Berní rula 8–9. Kraj Boleslavský [Tallage Register 8–9. Boleslav Region], ed. CHALUPA, Aleš – ČECHURA, Jaroslav – RYAN-TOVÁ, Marie, Praha 2001.

Müllerova mapa Čech z roku 1720, Cimélie Mapové sbírky Historického ústavu AV ČR [Müller's Map of Bohemia from 1720, Rarity in the Map Collection of the Institute of History, CAS], ed. VYCHODIL, Pavel – SEMOTANOVÁ, Eva, CD-ROM, Praha 2002.

Tereziánský katastr český. Svazek 1. Rustikál (kraje A–CH) [Theresian Cadastre of Bohemia. Volume 1. Rustical (Regions A–Ch)], ed. CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RAJTORAL, František, Praha 1964.

Tereziánský katastr český. Svazek 2. Rustikál (kraje A–CH) [Theresian Cadastre of Bohemia. Volume 2. Rustical (Regions K–Ž)], ed. CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RAJTORAL, František, Praha 1966.

Tereziánský katastr český. Svazek 3. Rustikál (kraje A–CH) [Theresian Cadastre of Bohemia. Volume 3. Dominical], ed. BURDOVÁ, Pavla – CULKOVÁ, Dagmar – ČÁŇOVÁ, Eliška – LIŠKOVÁ, Marie – RAJTORAL, František, Praha 1970.

SOURCES:

State Regional Archives (SOA) Děčín, fonds Velkostatek (Vs) Sloup [Sloup manor farm], Inv. No. 306, carton 144 (mirror works), Inv. No. 330, sign. XVI/B, carton 151 (water law affairs) Inv. No. 932 (map, c. 1800); Inv. No. 957 (mirror works building plans).

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, fonds Okresní úřad (OÚ) Česká Lípa [Česká Lípa District Authority], Inv. No. 9, carton 1V, Water book for the judicial districts Česká Lípa and Nový Bor; Inv. No. 10, carton 1V, water book of the judicial districts Česká Lípa, Nový Bor, Mimoň, 1932–1938.

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, fonds Okresní úřad (OÚ) Česká Lípa [Česká Lípa District Authority], water law files and plans, Inv. No. 866, sign. W.B.3 (W.B.154), carton 66; Inv. No. 867, sign. W.B.35, carton 66; Inv. No. 927, sign. W.B.27 (W.B.155), carton 71; Inv. No. 928, sign. W.B.28, carton 71; Inv. No. 929, sign. W.B.29, carton 71; Inv. No. 930, sign. W.B.30, carton 71; Inv. No. 931, sign. W.B.31, carton 71; Inv. No. 932, sign. W.B.36, cart. 71; Inv. No. 933, sign. W.B.37, 11 5/745, cart. 71; Inv. No. 934, sign. W.B.38, 11 54/143, cart. 71; Inv. No. 937, sign. W.B.47, carton 72; Inv. No. 938, sign. W.B.48, carton 72; Inv. No. 939, sign. W.B.49, carton 72; Inv. No. 940, sign. W.B.50, carton 72; Inv. No. 941, sign. W.B.51, carton 72; Inv. No. 942, sign. W.B.55, carton 72; Inv. No. 943, sign. W.B.53, carton 72; Inv. No. 944, sign. W.B.54, carton 72; Inv. No. 946, sign. 11 72/87, carton 72; Inv. No. 970, sign. W.B.60 (W.B.65), 11 5/61, carton 73; Inv. No. 971, sign. W.B.62, carton 73; Inv. No. 977, sign. W.B.43, 11 54/20, carton 73; Inv. No. 994, carton 75; Inv. No. 1002, sign. W.B.82, 11 54/23, carton 75; Inv. No. 1008, sign. W.B.79 (W.B.81), 11 54/25, XI 5/56, carton 75; Inv. No. 1080, sign. W.B.99, carton 81; Inv. No. 1089, sign. W.B.105 (W.B.122), 11 54/128, carton 85; Inv. No. 1111, sign. W.B.66 (W.B.78), carton 83; Inv. No. 1156, sign. W.B.127 (W.B.146), 11 54/25, carton 85.

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, fonds Okresní úřad (OÚ) Jablonné v Podještědí [Jablonné v Podještědí District Authority], Inv. No. 135, sign. 11 5/120, carton 76 (water offtake for glassworks, house No. 168 in Svor).

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, K. Šenov Town Archives (AM), Inv. No. 1187, carton 13 (building files and plans).

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, Arnultovice Municipal Archives (AO), Inv. No. 4, carton 2V, municipal chronicle 1849–1887.

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, Polevsko Municipal Archives (AO), Inv. No. 2, carton 1V, municipal chronicle 1837–1945.

State District Archives (SOKA) Česká Lípa, Skalice Municipal Archives (AO), Inv. No. 38, carton 8V, municipal chronicle (part I); Inv. No. 39, carton 8V, municipal chronicle (part II); Inv. No. 40, carton 9V, municipal chronicle (part III); Inv. No. 43, carton 9V, municipal chronicle (part V, pictorial supplements); Inv. No. 98, carton 15, 16 (building files and plans, 1873–1910, 1911–1918); Inv. No. 155, carton 16, 17, 18, 19 (building files and plans, 1919–1938); Inv. No. 187, carton 19 (building files and plans, 1939–1945).

State District Archives (SOKA) Děčín, fonds Okresní úřad (OÚ) Děčín [Děčín District Authority], Inv. No. 29, sign. XI/54, carton 13, water book of the judicial district Česká Kamenice (established 1872); Inv. No. 30, sign. XI/54, carton 13, water book of the judicial district Česká Kamenice (established 1926); Inv. No. 34, cart. 43; inserts to water books, cartons 14 and 15.

State District Archives (SOKA) Děčín, fonds Okresní úřad (OÚ) Děčín [Děčín District Authority], building files and plans, Inv. No. 160, sign. 11 43/951; Inv. No. 160, sign. 11-44/432; Inv. No. 160, sign. 11-44/452; Inv. No. 160, sign. 11 44/565 and sign. 11 44/904; Inv. No. 160, sign. 11 44/973; Inv. No. 160, sign. 11 44/1086 and Inv. No. 161, sign. 11 44/1521; Inv. No. 161, sign. 11 44/1265 and 11 44/1786; Inv. No. 161, sign. 11-34/1333; Inv. No. 188, sign. 15 F/659 and 15 F/502; Inv. No. 188, sign. 15 R/1192; Inv. No. 399, sign. 11-37/414, carton 318; Inv. No. 399, sign. 11-37/430, carton 318; Inv. No. 399, sign. 11-37/452, carton 318; Inv. No. 741, sign. 15-J/635, carton 829; Inv. No. 1836, sign. Kamnitz 11-34/219; Inv. No. 1836, sign. Kamnitz 11 34/411; Inv. No. 1836, sign. Kamnitz 11 43/408 and 11 43/575; Inv. No. 1836, sign. Kamnitz 11 44/418 a 11 44/466; Inv. No. 1836, sign. Kamnitz 11-44/458; Inv. No. 1836, sign. Kamnitz 11 50/34; Inv. No. 1904, sign. 11-37/84, karton 1260; Inv. No. 1904, sign. 11-37/101, karton 1260.

State District Archives (SOKA) Děčín, fonds Okresní národní výbor (ONV) Varnsdorf [District National Committee Varnsdorf], Inv. No. 125, cart. 21, files of industrial companies, Horní Chříbská, Wilhelm Tschinkel glassworks, house No. 62.

State District Archives (SOKA) Děčín, Horní Chříbská Municipal Archives (AO), municipal chronicle, 1889–1937.

State District Archives (SOKA) Děčín, Kytlice Municipal Archives (AO), Inv. No. 1, cart. 1, municipal chronicle 1836–1945.

State District Archives (SOKA) Semily, fonds Okresní úřad (OÚ) Jilemnice [Jilemnice District Authority], Inv. No. 1518, carton 18 (Nový Svět – Harrachov glassworks).

Kamenický Šenov Building Authority, building archives, files houses No. 65, 73, 129, 686, 687, 861.

Nový Bor Building Authority, building archives, files Nový Bor houses No. 226, 264, 315, 320, 328, 399, Arnultovice houses No. 132, 231, 275, 322.

Glass Museum Nový Bor, sign. NB 5353 (copy of a town plan, E. Kleinwächter), photograph and veduta archives.

LITERATURE:

ADAMOVIČ, Jiří – CÍLEK, Václav 2002: *Železivec české křídové pánve. Katalog vybraných významných geologických lokalit pískovcových oblastí* [Iron Pans of the Bohemian Cretaceous Basin. Catalogue of Selected Important Geological Localities of Sandstone Regions], Knihovna České speleologické společnosti, volume 38, Praha.

ADAMOVIČ, Jiří – MIKULÁŠ, Radek – CÍLEK, Václav 2010: *Atlas pískovcových skalních měst České a Slovenské republiky. Geologie a geomorfologie* [Atlas of Sandstone Rock Towns of the Czech and Slovak Republics. Geology and Geomorphology], Praha.

Adressbuch der Glas-Industrie in Deutschland und Oesterreich-Ungarn 1895, second edition, Coburg, copy: Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 562.

Adressbuch der Glas-Industrie 1929, Coburg, Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 134.

Adressbuch der Glas-Industrie 1931, Coburg, Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 67. *Adressbuch der Glas- und Keram-Industrie der Tschechoslowakei 1926*, Haida, Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 234.

Adressbuch der Tschechoslowakischen Glas-Industrie 1928/29, Haida, Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 133/1.

Adressbuch des Glasindustriegebietes Haida-Steinschönau und Umgebung 1928, Haida, Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 124.

ANSCHIRINGER, Anton 1981: *Album der Industrie des Reichenberger Handelskammer-Bezirks, 1858*, ed. HOFFMANNOVÁ, Jaroslava, Praha.

ARNOŠT, Josef – DVORÁK, Vlastimil – KARPÍŠKOVÁ, Zdena – KIRSCH, Roland – MARTÍNEK, Josef – ŠTROJSA, Josef 1996: 110 let. *První sklářská huť v Kamenickém Šenově. Severosklo a. s. Nový Bor, závod Kamenický Šenov 1886-1996* [110 Years. First Glassworks in Kamenický Šenov. Severosklo a. s. Nový Bor, Kamenický Šenov Plant, 1886–1996], Kamenický Šenov.

ASCHENBRENNER, Martin 2020: *Společná cesta Čechů a Němců ve Svoru. Dějiny obce Svor* [Common Journey of Czechs and Germans in Svor. History of Svor], Svor.

ASCHENBRENNER, Martin 2021: *Sklárna ve Svoru a české obyvatelstvo* [Glassworks in Svor and the Czech Population], *Bezděz 30*, pp. 225–230.

BALBÍN, Bohuslav 1986: *Krásy a bohatství české země* [Beauties and Riches of the Bohemian Land], ed. BUSINSKÁ, Helena – TICHÁ, Zdeňka, Praha.

BELISOVÁ, Natalie 2008: *K historii dobývání vápence v Českém Švýcarsku* [On the History of Limestone Mining in the Bohemian Switzerland], *Minulosti Českého Švýcarska V. Sborník příspěvků historického semináře 2008*, Krásná Lípa, pp. 21–71.

BERAN, Lukáš – VALCHAŘOVÁ, Vladislava 2007: *Industriál Libereckého kraje, technické stavby a průmyslová architektura*, [Industrial Liberec Region, Technical Structures and Industrial Architecture] Praha.

BLAŽKOVÁ, Jana – HONCŮ, Miroslav – SMEJKAL, Ladislav – SOVADINA, Miloslav 1998: *Sloup v Čechách. Průvodce historií a přírodními krásami obce a okolí* [Sloup v Čechách. Guidebook to the History and Natural Beauties of the Municipality and its Surroundings], Sloup v Čechách.

BRAUNOVÁ, Helena 2019: *170 let od založení firmy Eliase Palmeho v Kamenickém Šenově* [170 Years Since the Foundation of Elias Palme's Company in Kamenický Šenov], *Bezděz 28*, pp. 317–325.

BROUL, Julius 1973: *Doktor G. Agricola a jeho význam pro sklářství* [Dr. G. Agricola and His Significance for Glassmaking], in: *Rozpravy NTM, Příspěvky k dějinám skla a keramiky 2*, Praha, pp. 33–43.

BROUL, Julius – GRISA, Miroslav – SMRČEK, Antonín 2005: *Sága rodu Mühligů. Vznik moderního sklářského průmyslu v severních Čechách* [The Mühlig Family Saga. Origin of Modern Glass Industry in Northern Bohemia], Teplice.

BROŽOVÁ, Jarmila 1979a: *České sklářství v polovině 18. století* [Bohemian Glassmaking in the First Half of the 18th Century], *Sklář a keramik 29*, No. 2, pp. 45–49.

BROŽOVÁ, Jarmila 1979b: *Výzdoba skla řezbou v polovině 18. století v Čechách* [Glass Production by Cutting in Mid-18th Century Bohemia], *Sklář a keramik 29*, č. 3, s. 75–79.

BROŽOVÁ, Jarmila 1985: *Český křišťálový lustr 18. a 19. století* [Bohemian Crystal Chandeliers in 18th and 19th Centuries], *Ars vitraria 8*, s. 6–27.

BROŽOVÁ, Jarmila 1995: *Severočeští rafinéri a obchodníci sklem v obchodní korespondenci harrachovské sklárny Nový Svět v 1. polovině 19. století* [North Bohemian Glass Finishing and Trade in Business Correspondence of Harrachov-Based Nový Svět Glassworks in the First Half of the 19th Century], *Bezděz 3*, pp. 59–81.

- BROŽOVÁ, Jarmila 1997: *Severočeští rafiněři a obchodníci sklem v obchodní korespondenci harrachovské sklárny Nový Svět v 1. polovině 19. století. 2. část* [North Bohemian Glass Finishing and Trade in Business Correspondence of Harrachov-Based Nový Svět Glassworks in the First Half of the 19th Century, Part 2], *Bezděz* 6, pp. 61–79.
- BRZÁK, Přemysl – FABIÁNEK, Otakar – HAVRÁNEK, Petr 2007: *Podzemí Šluknovska a Lužických hor* [Underground of the Šluknov Region and the Lusatian Mountains], Varnsdorf.
- COUBAL, Miroslav – ADAMOVIČ, Jiří – ŠŤASTNÝ, Martin (eds.) 2018: *Lužický zlom. Hranice mezi dvěma světy* [Lusatian Fault. Boundary between Two Worlds], Praha.
- ČADA, Luděk – KOUTNÝ Jan – SEDLÁČEK, Radek – STRNAD, Jiří 2001: *Místní dráha Česká Lípa – Kamenický Šenov – Česká Kamenice* [Česká Lípa – Kamenický Šenov – Česká Kamenice Local Railway], Litoměřice/Chlumec nad Cidlinou.
- ČÁNI, Ján 2018: *Areály zaniklých novověkých skláren jako předmět zájmu archeologické památkové péče* [Premises of Vanished Modern-Period Glassworks as a Subject of Interest of Archaeological Historic Preservation], *Zprávy památkové péče (ZPP)* 78, No. 4, pp. 340–348.
- ČÁNI, Ján – MILITKÁ, Lenka 2016: *Zaniklé novověké sklárny z pohledu aktivní archeologické památkové péče na příkladech lokalit z prostoru Národního parku Šumava* [Vanished Modern-Period Glassworks from the Perspective of Active Archaeological Historic Preservation on the Examples of Localities from Šumava National Park], *Zprávy památkové péče (ZPP)* 76, supplement, pp. 12–19.
- ČÁNI, Ján – PAŘEZ, Jan 2017: *Sklářská huť Paulina – průzkum zaniklých novověkých výrobních objektů* [Paulina Glassworks – Survey of Vanished Modern-Period Production Buildings], *Archeologia technika (AT)* 28, pp. 3–17.
- ČÁNI, Ján – TICHÁ, Jana – VOLFOVÁ, Eva 2021: *Stavby pro výrobu skla ve středních Čechách* [Glass Production Buildings in Central Bohemia], *Zprávy památkové péče (ZPP)* 81, No. 3, pp. 327–344.
- ČERNÁ, Eva 1992: *Předběžná zpráva o výsledcích archeologického výzkumu středověké sklářské hutě na k. ú. Dol. Podluží, o. Děčín* [Preliminary Report on the Results of Archaeological Examination of Medieval Glasshouse in Dol. Podluží Cadastral Area, Děčín District], *Děčínské vlastivědné zprávy (DVZ)* III, No. 2, pp. 3–16.
- ČERNÁ, Eva 2003: *O nově objevených sklárnách v Krušných horách* [On Newly Discovered Glassworks in Ore Mountains], *Historické sklo* 3. Sborník pro dějiny skla, Čelákovice, pp. 81–90.
- ČERNÁ, Eva 2004: *Ke kořenům severočeského sklářství. Výpověď archeologických pramenů o výrobě skla ve vrcholném středověku* [To the Roots of North Bohemian Glassmaking. Archaeological Sources' Testimony on Glass Production in High Middle Ages], Katalog k výstavě ve Sklářském muzeu Nový Bor, Nový Bor.
- ČERNÁ, Eva 2016: *Středověké sklárny v severozápadních Čechách. Přínos archeologie k dějinám českého sklářství* [Medieval Glassworks in Northwestern Bohemia. Archaeology's Contribution to the History of Bohemian Glassmaking], Most.
- ČERNÁ, Eva – LISSEK, Petr – PLACHÝ, Petr: *Středověká sklárna ve východním Krušnohoří na katastru Nového Města, okr. Teplice* [Medieval Glassworks in Eastern Ore Mountains in the Cadastral Area of Nové Město, Teplice District], *Historické sklo* 6. Sborník pro dějiny skla, Most 2018, pp. 83–103.
- Die Gross-Industrie Oesterreichs* 1898, part 2, Wien.
- Die Gross-Industrie Österreichs* 1908, part 1, Wien.
- Die Gross-Industrie Österreichs* 1908, part 2, Wien.
- DRAHOTOVÁ, Olga et al.: 2005: *Historie sklářské výroby v českých zemích. I. díl. Od počátků do konce 19. století* [History of Glass Production in the Bohemian Lands. Part 1. From the Beginnings to the Late 19th Century], Praha.
- FAHDT, Julius 1879: *Die Glasindustrie Österreich-Ungarns*, first edition, Dresden.
- FAHDT, Julius 1887: *Die Glasindustrie Österreich-Ungarns*, third edition, Dresden, copy: Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 548.
- FAHDT, Julius 1907: *Österreich-Ungarns Glasindustrie*, 10th edition, Dresden, copy: Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 563.
- FRAGNER, Benjamin – ZIKMUND, Jan (ed.) 2009: *Co jsme si zbořili. Bilance mizející průmyslové éry. Deset let* [What We Have Torn Down. Recapitulation of the Disappearing Industrial Era. Ten Years], Praha.
- FREIWILLIG, Petr 2019: „*Stavba československo-jugoslávského přátelství.*“ *Sklářský kombinát Crystalex v Novém Boru* [“Construction of Czechoslovak-Yugoslav Friendship.” Glassmaking Combined Plant Crystalex in Nový Bor], *Zprávy památkové péče (ZPP)* 79, No. 3, pp. 261–270.
- FREIWILLIG, Petr 2021: *Světlo a sklo. Závod na lustry v Kamenickém Šenově* [Light and Glass. Chandelier Factory in Kamenický Šenov], *Fontes Nissae* XXII, No. 2, pp. 68–95.
- FREIWILLIG, Petr – KOLKA, Miroslav 2015: *Výběr z nechtěného. Příklady industriálních staveb v Libereckém kraji, zdemolovaných mezi lety 2010 a 2015* [Selection of the Unwanted. Examples of Industrial Buildings in Liberec Region Demolished between 2010 and 2015], *Fontes Nissae* XVI, No. 2, pp. 79–93.
- FRÖHLICH, Jiří 1989: *Sklárny střední Šumavy. Výsledky archeologického průzkumu* [Glassworks in the Central Bohemian Forest. Archaeological Survey Results], Sušice.
- FRÖHLICH, Jiří 2003: *Sklářství Šumavy* [Glassmaking in the Bohemian Forest], in: ANDĚRA, Miloš et al.: *Šumava: příroda, historie, život*, Praha, pp. 615–626.
- FRÖHLICH, Jiří 2020: *Archeologicky doložené sklářské pece na Šumavě a v Novohradských horách* [Archaeologically Docu-

- mented Glass Furnaces in the Bohemian Forest And the Gratzen Mountains], in: TOMKOVÁ, Kateřina – Venclová, Natalie (eds.): *Krajinou archeologie, krajinou skla*, Praha – Most, pp. 151–159.
- FRÖHLICH, Jiří – LNĚNIČKOVÁ, Jitka 2006: *Sklářství* [Glassmaking], in: DUDÁK, Vladislav et al.: *Novohradské hory a Novohradské podhůří: příroda, historie, život*, Praha, pp. 727–734.
- FRÖMMEL, Václav 2006: *Odborná škola pro kreslení a modelování. Světové výročí 150 let od otevření školy v Kamenickém Šenově v roce 1856* [Professional Drawing and Modelling School. World Anniversary of 150 Years from the Opening of the School in Kamenický Šenov in 1856], Bezděz 15, pp. 97–116.
- FRÖMMEL, Václav 2009: *Sklářští obchodníci versus řemeslníci v Kamenickém Šenově, část první (1630 až 1868)* [Glass Traders vs Craftsmen in Kamenický Šenov, Part 1 (1630–1868)], Kamenický Šenov.
- GABRIEL, František – VANĚK, Vojtěch 2006: *České Švýcarsko ve středověku* [Bohemian Switzerland in the Middle Ages], Vlastivědná knihovnička Společnosti přátel starožitností, volume 13, Praha.
- GAJDOŠÍK, Petr 2007: *K počátkům hornolibchavského panství řádu Maltézských rytířů* [On the Beginnings of the Horní Libčava Manor of the Knights Hospitaller], Bezděz 16, pp. 79–92.
- GELNAR, Michal 1996: *Sklářské hutě v Lužických horách a v jejich podhůří* [Glassworks in the Lusatian Mountains and Their Foothills], Bezděz 4, s. 37–74.
- GELNAR, Michal 1997a: *Sklářské hutě středověku na Českolipsku a Děčínsku* [Medieval Glassworks in Česká Lípa and Děčín Districts], Bezděz 6, pp. 41–60.
- GELNAR, Michal 1997b: *Zaniklé sklárny ve vojenském prostoru Ralsko* [Vanished Glassworks in Ralsko Military Area], Bezděz 5, pp. 73–84.
- GELNAR, Michal 1999: *Sklářské hutě středověku na Českolipsku a Děčínsku. Část II: Okres Děčín* [Medieval Glassworks in Česká Lípa and Děčín Districts. Part II: Děčín District], Bezděz 8, pp. 51–95.
- GELNAR, Michal 2000a: *Sklářské hutě středověku na Českolipsku a Děčínsku. Část III: Shrnutí* [Medieval Glassworks in Česká Lípa and Děčín Districts. Part III: Summary], Bezděz 9, pp. 103–117.
- GELNAR, Michal 2000b: *Středověká sklářská aktivita na severu Čech a její vazba na přírodní prostředí* [Medieval Glassmaking Activity in Northern Bohemia in Relation to Natural Environment], *Historické sklo* 2, Sborník pro dějiny skla, Čelákovice, pp. 63–69.
- GELNAR, Michal 2002a: *Barokní sklárna Rollhütte a zhodnocení hmotných pramenů z jejího zaniklého stanoviště* [Baroque Glassworks Rollhütte and the Assessment of Material Sources from Its Vanished Location], *Děčínské vlastivědné zprávy (DVZ)* XII, No. 2, pp. 9–17.
- GELNAR, Michal 2002b: *Neznámá renesanční sklářská huť u Naděje* [Unknown Renaissance Glassworks near Naděje], Bezděz 11, s. 291–295.
- GELNAR, Michal 2003a: *Neznámá renesanční sklářská huť na k. ú. Horní Světlá na Českolipsku* [Unknown Renaissance Glassworks in Horní Světlá Cadastral Area, Česká Lípa District], *Historické sklo* 3, Sborník pro dějiny skla, Čelákovice, s. 95–97.
- GELNAR, Michal 2003b: *Nové poznatky o dvou zaniklých středověkých sklářských hutích* [New Findings about Two Vanished Medieval Glassworks], Bezděz 12, pp. 393–399.
- GELNAR, Michal 2004: *Sklářská huť v Okrouhlé* [Glassworks in Okrouhlá], Bezděz 13, pp. 249–262.
- GELNAR, Michal 2007: *Barokní lustrové ověšky ze sklárny Rollhütte v Lužických horách. Příspěvek k typologii českých lustrových ověšů* [Baroque Chandelier Pendants from Rollhütte Glassworks in Lusatian Mountains. A Contribution to the Typology of Bohemian Chandelier Pendants], Bezděz 16, pp. 225–234.
- GELNAR, Michal 2008a: *Gotická sklářská huť v obci Doubice v Lužických horách* [Gothic Glassworks in Doubice, Lusatian Mountains], *Minulosti Českého Švýcarska V.*, Sborník příspěvků historického semináře 2008, Krásná Lípa, pp. 108–117.
- GELNAR, Michal 2008b: *Zhodnocení hmotných pramenů ze zaniklé barokní sklárny Rollhütte v Lužických horách* [Assessment of Material Sources from Vanished Baroque Glassworks Rollhütte in Lusatian Mountains], *Časopis Společnosti přátel starožitností (ČSPS)*, 116, No. 2, pp. 84–93.
- GELNAR, Michal 2009: *Hmotné prameny z naleziště sklářské hutě u Naděje na Cvikovsku* [Material Sources from Glassworks Site Near Naděje, Cvikov Region], Bezděz 18, pp. 265–273.
- GELNAR, Michal 2010a: *Gotické sklářské hutě na západní výspě lužického přesmyku při severním okraji Českého Švýcarska* [Gothic Glassworks in the Westernmost Part of the Lusatian Thrust Fault Near the Northern Edge of the Bohemian Switzerland], *Minulosti Českého Švýcarska VI.*, Sborník příspěvků historického semináře 2009, Krásná Lípa, pp. 15–27.
- GELNAR, Michal 2010b: *Hmotné prameny z druhého naleziště gotické sklářské hutě na katastrálním území obce Svor* [Material Sources from the Second Site of the Gothic Glassworks in the Territory of Svor], Bezděz 19, pp. 217–224.
- GELNAR, Michal 2011: *Hmotné prameny ze zaniklé středověké sklářské hutě na k. ú. obce Horní Světlá na Cvikovsku* [Material Sources from the Vanished Medieval Glassworks in the Cadastral Area of Horní Světlá, Cvikov Region], Bezděz 20, pp. 395–402.
- GELNAR, Michal 2012a: *Hmotné prameny po zaniklé malé sklářské huti 18. století v obci Svojkov* [Material Sources from Small Vanished 18th-Century Glassworks in Svojkov], Bezděz 21, pp. 183–190.
- GELNAR, Michal 2012b: *Středověké sklářské hutě na tzv. Polesného louce v katastru obce Naděje okresu Česká Lípa* [Medieval Glassworks in So-Called Polesný Meadow in the Cadastral Area of Naděje, Česká Lípa District], Bezděz 21, pp. 227–239.

GELNAR, Michal 2021: *Sklářské aktivity na katastru obce Svor v Lužických horách* [Glassmaking Activities in the Cadastral Area of Svor, Lusatian Mountains], *Bezděz* 30, pp. 233–244.

GELNAR, Michal – PLEKANEC, Miroslav – ŠTIKA, Jan 2000: *Kde ležely Gläserdorfy* [Where Was Gläserdorfy Situated?], *Bezděz* 9, pp. 119–135.

GRISA, Miroslav 1982: *Snahy o přeměnu palivové základny severočeských skláren od počátku do druhé třetiny 19. století* [Attempts at a Transformation of the Fuel Base of North Bohemian Glassworks between the Beginning and the Second Third of the 19th Century], in: *Historie sklářské techniky a technologie*, Sborník z konference, Jablonec nad Nisou 12.–13. října 1982, Ústí nad Labem, pp. 113–122.

GRISA, Miroslav 2012: *Novoborsko a Kamenicko-Šenovsko v letech 1929–1935* [Nový Bor and Kamenický Šenov Regions in 1929–1935], *Sklář a keramik* 62, No. 5–6, pp. 133–134, 139–140.

GRISA, Miroslav 2015: *Tabelární přehled všech továren a významnějších manufaktur Litoměřického kraje v roce 1840* [Overview of All Factories and Major Manufactories of Litoměřice Region in 1840], *Porta Bohemica* 7, pp. 137–169.

GRISA, Miroslav 2017: *Sklářské továrny v obvodu obchodní a živnostenské komory Liberec na počátku 20. století* [Glass Factories in the District of the Liberec Chambers of Trade and Commerce in the Early 20th Century], *Porta Bohemica* 8, pp. 165–188.

HAIS, Rudolf 1982: *Příspěvek k historii hutní sklářské výroby v borsko-šenovské oblasti se zaměřením na vývoj tavicích pecí* [Contribution to the History of Glassworks Production in Bor – Šenov Area Focused on the Development of Melting Furnaces], in: *Historie sklářské techniky a technologie*, Sborník z konference, Jablonec nad Nisou 12.–13. října 1982, Ústí nad Labem, pp. 123–170.

HAIS, Rudolf 2011: *100. výročí zřízení sklářského zkušebního a experimentálního ústavu při Státní odborné sklářské škole v Novém Boru* [100th Anniversary of the Foundation of the Glass Testing and Experimental Institute at the Secondary Professional Glass School in Nový Bor], *Bezděz* 20, pp. 495–510.

HAIS, Rudolf 2013a: *100 let významné sklářské hutě FLORA-HANTICH v Novém Boru* [100 Years of Important FLORA-HANTICH Glassworks in Nový Bor], *Sklář a keramik* 63, No. 11–12, pp. 258–264.

HAIS, Rudolf 2013b: *Sklářské pece otápěné dřevem ve střední Evropě od středověku do 19. století* [Glass Furnaces Heated by Wood in Central Europe From the Middle Ages to the 19th Century], *Sklář a keramik* 63, No. 3–4, pp. 55–59.

HAIS, Rudolf 2014a: *Rousínov v Lužických horách – obec brusičů skla a vodních brusíren* [Rousínov in Lusatian Mountains – Municipality of Glass Grinders and Water Grinding Mills], *Sklář a keramik* 64, No. 5–6, pp. 107–115.

HAIS, Rudolf 2014b: *Sklárna v Horní Chřibské – 600 let. Od průmyslové revoluce do současnosti* [Horní Chřibská Glassworks – 600 Years. From the Industrial Revolution to the Present], *Sklář a keramik* 64, No. 11–12, pp. 247–256.

HAIS, Rudolf 2015: *Sklárna Jílek v Kamenickém Šenově – 110 let* [Jílek Glassworks in Kamenický Šenov – 110 Years], *Sklář a keramik* 65, No. 9–10, pp. 201–209.

HAIS, Rudolf 2016: *Hrdinova sklárna na Práchni 1908–1998* [Hrdina Glassworks in Prácheň, 1908–1998], *Sklář a keramik* 66, No. 7–8, pp. 157–164.

HAIS, Rudolf 2017a: *110 let sklárny Klára v Polevsku u Nového Boru* [110 Years of Klára Glassworks in Polevsko Near Nový Bor], *Sklář a keramik* 67, No. 9–10, pp. 199–208, 213.

HAIS, Rudolf 2017b: *Vývoj českého křišťálového skla z pohledu sklářské technologie (Od baroka do 19. století)* [Development of Bohemian Crystal Glass From the Perspective of the Glassmaking Technology (From the Baroque to the 19th Century)], *Sklář a keramik* 67, No. 3–4, pp. 51–61.

HAIS, Rudolf 2021: *Sklárna Anna v Polevsku u Nového Boru* [Anna Glassworks in Polevsko Near Nový Bor], *Sklář a keramik* 71, No. 1–2, pp. 8–14.

HAIS, Rudolf 2022: *O výrobě skla a jeho historii* [On Glass Production and Its History], Tanvald.

HAIS, Rudolf et al.: 2010: *Sklářské názvosloví aneb co je co ve sklářství* [Glass Terminology, or What Is What in Glassmaking], Teplice.

HAIS, Rudolf – RIMPLER, Manfred – HAUDUM, Franz 2015: *Böhmisches Glas im Wandel der Zeit. Vom Mittelalter bis zur Gründerzeit*, Frauenau.

HANTSCH, Franz 1911: *Heimatkunde des politischen Bezirkes B. Leipa*, B. Leipa.

HAVRÁNEK, Petr – ADAMOVIČ, Jiří 2005: *Prokřemenění pískovců na Milštejně v Lužických horách* [Silicification of Sandstones in Milštejn, Lusatian Mountains], *Bezděz* 14, pp. 133–162.

HETTES, Karel 1964: *Sklo borských výtvarníků* [Glass From Bor Artists], Jablonec nad Nisou.

HETTES, Karel 1973: *Nedořešené problémy dějin našeho sklářství* [Unresolved Problems of Our Glassmaking History], in: *Rozpravy Národního technického muzea v Praze* 57. Příspěvky k dějinám skla a keramiky 2, Praha, pp. 7–31.

HETTES, Karel 1985: *Sklářství* [Glassmaking], in: JÍLEK, František et al.: *Studie o technice v českých zemích 1800–1918 III.*, Praha, pp. 62–90.

HETTES, Karel 1986: *Sklářství* [Glassmaking], in: JÍLEK, František et al.: *Studie o technice v českých zemích 1800–1918 IV.*, Praha, pp. 63–79.

- HOCKAUF, Anton 1885: *Heimatskunde des politischen Bezirkes Rumburg*, Rumburg.
- CHMELÍK, Otto 1999: *Fabrica vitralia in silva Taubnicz sita (Shrnutí dosavadního bádání o středověkém sklářství v Doubici a okolí)*, Děčínské vlastivědné zprávy (DVZ) IX, No. 2, pp. 16–26.
- CHMELÍK, Otto 2001: *Friedrichovská sklárna v Horní Chřibské ve světle vartenberských privilegií z let 1504, 1560 a 1612 [Friedrich Glassworks in Horní Chřibská in Light of Vartenberk Privileges from 1504, 1560 and 1612]*, *Porta Bohemica* 1, pp. 83–101.
- JECH, Arnošt 1965: *60 let sklárny Bratři Jílkové v Kamenickém Šenově [60 Years of Bratři Jílkové Glassworks in Kamenický Šenov]*, unpublished typescript.
- JINDRA, Vladislav 2006: *Dějiny Nového Boru. Díl první (do roku 1848) [History of Nový Bor. Part 1 (until 1848)]*, Nový Bor.
- JINDRA, Vladislav 2010: *Dějiny Nového Boru. Díl druhý (1848–1918) [History of Nový Bor. Part 2 (1848–1918)]*, Nový Bor.
- JINDRA, Vladislav 2013: *Dějiny Nového Boru. Díl třetí (1918–1938) [History of Nový Bor. Part 3 (1918–1938)]*, Nový Bor.
- JINDRA, Vladislav 2018: *Nový Bor v letech první Československé republiky 1918–1938 [Nový Bor in the Years of the First Czechoslovak Republic, 1918–1938]*, Nový Bor.
- JINDRA, Vladislav – KOMŮRKA, Ladislav 2006a: *Historické panství Sloup v Čechách na starých pohledech a fotografiích [Historical Sloup Manor in Bohemia in Old Postcards and Photographs]*, Radvanec.
- JINDRA, Vladislav – KOMŮRKA, Ladislav 2006b: *Nový Bor na starých pohlednicích a fotografiích [Nový Bor in Old Postcards and Photographs]*, Česká Lípa.
- JINDRA, Vladislav – KOMŮRKA, Ladislav 2017: *Pohledy z minula [Views from the Past]*, Nový Bor.
- JIRÁK, Emanuel 1932: *Seznam a mapa vodních děl Republiky československé. Sešit 10. Okresní finanční ředitelství Litoměřice [List and Map of Hydraulic Structures of the Czechoslovak Republic. Volume 10. District Financial Directorate Litoměřice]*, Praha.
- JOZA, Petr 2020: *Josef Lorenz. Cestář a fotograf [Josef Lorenz. Roadman and Photographer]*, Děčín.
- JOZA, Petr – NĚMEC, Jan 2012: *Historie a současnost podnikání na Děčínsku a Šluknovsku [The History and Present of Business in Děčín and Šluknov Regions]*, Žehušice.
- KAVÁN, Jaroslav 1982: *Výsledky archeologického výzkumu Karlovy hutě v Jizerských horách, která pracovala v létech 1758–75 [Results of Archaeological Survey of Karlova Huť in Jizera Mountains That Operated in 1758–75]*, *Ars vitraria* 7, pp. 19–72.
- KAVKA, Luboš 2013: *Lidové podmalby na skle ze sbírek Národního muzea [Folk Reverse Glass Paintings from National Museum's Collections]*, Praha.
- KIRSCH, Roland et al.: 2003a: *Historie sklářské výroby v českých zemích. II. díl/1. Od konce 19. století do devadesátých let 20. století [History of Glass Production in the Bohemian Lands. Part II/1. From the End of the 19th Century until the 1990s]*, Praha.
- KIRSCH, Roland et al.: 2003b: *Historie sklářské výroby v českých zemích. II. díl/2. Od konce 19. století do devadesátých let 20. století [History of Glass Production in the Bohemian Lands. Part II/2. From the End of the 19th Century until the 1990s]*, Praha.
- KLÍMA, Arnošt 1955: *Manufakturní období v Čechách [Manufactory Period in Bohemia]*, Praha.
- KOCH, Daniel 1923: *Heimatkunde der Gerichtsbezirke Deutsch-Gabel und Zwickau i. B., Deutsch-Gabel*.
- KOLEKTIV 1930: *Steinschönau. Die sudetendeutschen Selbstverwaltungskörper* 5, Berlin.
- KOLEKTIV 2002: *Česká Kamenice, Česká Lípa*.
- KOLEKTIV 2003: *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad [Varnsdorf, Town of Industry and Gardens]*, Česká Lípa.
- KOLEKTIV 2013: *Kdysi Mistrovice, dnes Nový Oldřichov [Once Mistrovice, Today Nový Oldřichov]*, Česká Lípa.
- KOLEKTIV 2018: *Česká Lípa. Město na Ploučnici [Česká Lípa. Town on the Ploučnice]*, Česká Lípa.
- KOLEKTIV 2020: *Krajinou archeologie, krajinou skla [Landscape of Archaeology, Landscape of Glass]*, Most – Praha.
- KOLKA, Miroslav 2012: *Technická zařízení na vodní pohon na Cvikovsku [Water-Driven Technical Devices in the Cvikov Region]*, Liberec.
- KOLKA, Miroslav – PEŘINA, Ivan 2014: *Brusírna skla č. p. 12H v Mlýnech v kontextu stavebního vývoje brusíren v Lužických horách [Glass Grinding Mill, House No. 12H in Mlýny in the Context of the Development of Grinding Mills in the Lusatian Mountains]*, *Bezděz* 23, pp. 257–276.
- KOLKA, Miroslav – PEŘINA, Ivan 2015: *Brusírný skla na vodní pohon v povodí Kamenice [Water-Driven Glass Grinding Mills in River Kamenice Basin]*, *Minulosti Českého Švýcarska IX. Sborník příspěvků ze semináře 2014*, Krásná Lípa, pp. 171–193.
- KREJČÍŘÍK, Mojmír 2009: *Česká nádraží (Architektura a stavební vývoj) [Czech Railway Stations (Architecture and Building Development)]*, volume III, part 1, Litoměřice.
- KŘIVÁNEK, Roman 2011: *Závěrečná zpráva o geofyzikálním průzkumu prováděném na základě HS č. 710115/10 na lokalitě Rybniště, okr. Děčín [Final Report on a Geophysical Survey Carried Out Based on HS No. 710115/10 in Rybniště Locality, Děčín District]*, unpublished typescript, Institute of Archaeology of the CAS Prague, v.v.i
- KUČA, KAREL 1996: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, I. díl A – G [Towns and Townlets in Bohemia and Moravia, Part I, A – G]*, Praha.
- KUČA, KAREL 1997: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, II. díl H – Kole [Towns and Townlets in Bohemia and Moravia, Part II, H – Kole]*, Praha.

- KUČA, KAREL 2000: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, IV. díl MI – Pan* [Towns and Townlets in Bohemia and Moravia, Part IV, MI – Pan], Praha.
- KÜHN, Petr 1999: *Povaha železných rud, těžených v minulosti na Českolipsku* [Character of Iron Ores Mined in the Česká Lípa District in the Past], *Bezděz* 8, pp. 181–207.
- KÜHN, Petr 2006: *Geologické zajímavosti Libereckého kraje* [Points of Geological Interest in Liberec Region], Liberec.
- KUNCKEL, Johann 1679: *Ars Vitraria Experimentalis oder Vollkommene Glasmacher-Kunst*, first edition, Leipzig.
- LANGHAMER, Antonín 2000: *Vyšší odborná škola sklářská. Střední průmyslová škola sklářská Nový Bor 1870–2000* [Advanced Vocational Glass School. Secondary Technical Glass School Nový Bor, 1870–2000], Nový Bor.
- LANGHAMER, Antonín 2002: *Minulost a přítomnost sklářské školy v Kamenickém Šenově 1856–2002* [Past and Present of Kamenický Šenov Glass School, 1856–2002], Kamenický Šenov.
- LANGHAMER, Antonín 2006: *Kamenickošenovská sklářská škola v letech 1856–2006* [Kamenický Šenov Glass School in 1856–2006], *Sklář a keramik* 56, No. 7–8, pp. 130–138.
- LISSEK, Petr 2008: *Areál vápenky na Peškově stráni u Hel a těžba vápence na lužickém zlomu v oblasti Českého Švýcarska* [Lime Works Complex at Peškova Hillside Near Hely and Limestone Quarrying at the Lusatian Fault, Bohemian Switzerland Region], *Minulosti Českého Švýcarska V. Sborník příspěvků historického semináře 2008*, Krásná Lípa, pp. 118–126.
- LISSEK, Petr 2018: *Středověká sklárna pod hradem Tolštejn, k. ú. Rozhled, okr. Děčín* [Medieval Glassworks under Tolštejn Castle, Rozhled Cadastral Area, Děčín District], *Historické sklo* 6. Sborník pro dějiny skla, Most, pp. 115–129.
- LIŠKOVÁ, Marie 1982: *Zemské manufakturní tabely 1775–1798* [Provincial Manufactory Lists, 1775–1798], *Sborník archivních prací* XXXII, No. 2, pp. 550–575.
- LNĚNIČKOVÁ, Jitka 1989: *Vývoz skla a skleněných výrobků z habsburské monarchie v letech 1831 až 1900* [Glass and Glass Product Exports from the Habsburg Monarchy in 1831–1900], *Ars vitraria*, 9, pp. 54–62.
- LNĚNIČKOVÁ, Jitka 1996: *Šumavské sklářství* [Glassmaking in the Bohemian Forest], Sušice.
- LNĚNIČKOVÁ, Jitka 1997: *Hlavní tabele skláren, sklářských mistrů a sklářů v Českém království (1771–1772)* [The Main List of Glassworks, Glass Masters and Glassmakers in the Kingdom of Bohemia (1771–1772)], *Minulosti Západočeského kraje*, XXXII, pp. 197–220.
- LNĚNIČKOVÁ, Jitka 1999: *Obchodníci sklem od poslední čtvrtiny 17. do poloviny 19. století – profil sociální skupiny* [Glass Traders from the Last Quarter of the 17th to the Mid-19th Centuries – The Profile of a Social Group], In: *K novověkým sociálním dějinám českých zemí I. Čechy mezi tradicí a modernizací 1566–1848*, Praha, pp. 239–294.
- LUKÁŠ, Václav 1982: *Müllerova mapa Království českého z roku 1720 jako pramen k historii českého sklářství* [Müller's Map of the Kingdom of Bohemia from 1720 as a Source on the History of Bohemian Glassmaking], *Ars Vitraria* 7, pp. 7–18.
- MAREŠ, František 1893: *České sklo. Příspěvky k dějinám jeho až do konce XVIII. století se zvláštním ohledem na jižní Čechy* [Bohemian Glass. Contributions to Its History up to the End of the 18th Century with Special Regard to Southern Bohemia], Praha.
- MARTÍNEK, Zdeněk 2000: *Řemeslná, domácí a manufakturní výroba a obchod v Čechách v letech 1752–1756* [Craft, Home and Manufactory Production and Trade in Bohemia in 1752–1756], *Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska III*, Praha.
- MÜLLER, Rudolf Adolf 1986: *Ortsgeschichte von Bürgstein in Nordböhmen*, unpublished typescript, Stephanskirchen.
- NĚMEC, Jan 2012: *Obrázky z průmyslových dějin Šlukovska* [Images from the Industrial History of the Šluknov Region], Rumburk.
- NOVÝ, Luboš et al.: 1974: *Dějiny techniky v Československu (do konce 18. století)* [History of Technology in Czechoslovakia (Up to the End of the 18th Century)], Praha.
- NOVÝ, Petr 2006: *Počátky obchodu se skleněnou bižuterií v Jizerských horách* [Beginnings of Glass Jewellery Trade in the Jizera Mountains], *Sklář a keramik* 56, No. 5–6, pp. 81–86.
- NOVÝ, Petr 2021: *Nová Louka – Kristiánov. Historie a současnost sklářských osad* [Nová Louka – Kristiánov. History and Present of Glassmaking Settlements], 2. vydání, Jablonec nad Nisou.
- PANÁČEK, Jaroslav 2004: *Dělení Berků z Dubé v roce 1502* [Division of Berka of Dubá Family in 1502], *Bezděz* 13, pp. 23–48.
- PANÁČEK, Jaroslav – GELNAR, Michal 2018: *Schürerové z Waldheimu na Kropachu a jejich huť* [Schürers of Waldheim at Kropach and Their Glassworks], *Bezděz* 27, pp. 249–274.
- PALME, Franz Friedrich 1935: *Beiträge zur Geschichte der Steinschöner Glasindustrie*, Steinschöner – Bensen.
- PALME, Harry 2018: *Kamenický Šenov a jeho Starý hřbitov. Pomníky a lidé pod nimi pochovaní, jak vypadali, jací byli, čím se živil a kde bydleli* [Kamenický Šenov and its Old Cemetery. Tombstones and the people buried under them, how they looked like, how they were, what they did for a living and where they lived], unpublished German manuscript, 1935, ed. VÁCHA, Radim, Kamenický Šenov.
- PAUDLER, Amand 1885: *Graf Joseph Kinsky, Herr auf Bürgstein und Schwoyka*, Leipa.
- PEŠA, Vladimír 2004: *Podzemní lomy na Českolipsku* [Underground Quarries in Česká Lípa District], *Bezděz* 13, pp. 83–122.
- PEŠA, Vladimír – PANÁČEK, Jaroslav – SMEJKAL, Ladislav – VLČEK, Tomáš – HONCŮ, Miroslav – NOVÁK, Tomáš 2018: *Cvikov*,

- město na úpatí Lužických hor [Cvikov, Town on the Foot of the Lusatian Mountains], Cvikov.
- POLÁK, Jaroslav 2013: *Kamenický Šenov na starých pohlednicích* [Kamenický Šenov in Old Photographs], Kamenický Šenov.
- POLIŠENSKÝ, Josef et al.: 1989: *Česká touha cestovatelská. Cestopisy, deníky a listy ze 17. století* [Bohemian Traveller Desire. Books of Travels, Diaries and Letters from the 17th Century], Praha.
- PROCHÁZKA, Zdeněk 2003: *Sklářství v Českém lese, místopis skláren, brusíren a leštíren* [Glassmaking in the Upper Palatinate Forest, Local Names of Glassworks, Grinding Mills and Polishing Works], second edition, Domažlice.
- PROCHÁZKA, Zdeněk 2005: *Sklářství* [Glassmaking], in: DUDÁK, Vladislav et al.: *Český les: příroda, historie, život*, Praha, pp. 711–716.
- RANŠOVÁ, Eva – HORNEKOVÁ, Jana 2001: *Sklo 1880–1930. Nový Bor a okolí* [Glass 1880–1930. Nový Bor and Its Neighbourhood], catalogue of an exhibition in the Municipal House, Praha.
- RASOCHA, František 1989: *Vývoj organizační struktury oboru užitkového skla sklářského průmyslu na Novoborsku po roce 1945* [Development of the Organizational Structure of the Utility Glass Branch of the Glass Industry in the Nový Bor Region after 1945], unpublished typescript, Nový Bor, deposited in: Glass Museum Nový Bor, library, sign. NBK 373.
- RICHTER, Gisela 2006: *Spiegelglas – Schleifen und Polieren in der Oberpfalz*, Neusath-Perschen.
- RIMPLER, Manfred 2007: *Morgenthau 1648–1945. Bilder und Dokumente aus dem Glasschleiferdorf Morgenthau*, Nordböhmen, Riedlhütte.
- ROUBÍK, František 1938: *Silnice v Čechách a jejich vývoj* [Roads in Bohemia and Their Development], Praha.
- ROZINEK, J. – LISCHKA, Martin – KOLKA, Miroslav – ZEMAN, Václav – ŠVEJNOHA, J. – KYNCL, Tomáš 2017: *Dílna a vzorkovna malírných chrámových oken – Okrouhlá čp. 84. Stavebně historický průzkum* [Church Window Painting Works Sample House and Workshop – No. 84 Okrouhlá. Building-History Survey], unpublished typescript.
- RUCZ, Jan 2017: *Svorsko-jablonská dráha – založení, stavba a s tím spojené problémy* [Svor – Jablonec Railway – Foundation, Construction and the Related Problems], *Bezděz* 26, pp. 97–118.
- RŮŽIČKOVÁ, Jana 1984: *Nový Bor. Stavebně historický průzkum města* [Nový Bor. Building-History Survey of the Town], unpublished typescript, SÚRPMO Praha.
- RYNEŠ, Václav 1966: *Z galerie zušlechťovatelů českého skla v Kamenickém Šenově na někdejším českokamenickém panství* [From the Gallery of Bohemian Glass Refiners in Kamenický Šenov, Former Česká Kamenice Manor], *Ars Vitraria* 1, pp. 121–126.
- SACHER, Václav 1964: *550 let hutě v Horní Chřibské* [550 Years of Horní Chřibská Glassworks], *Sklář* 4, No. 27–46, unpagged.
- SACHER, Václav 1966: *Zavádění anglického způsobu vytápění sklářských pecí na českém severu* [Introduction of the English Method of Heating of Glass Furnaces in Northern Bohemia], *Ars Vitraria* 1, pp. 47–54.
- SACHER, Václav 1968: *Počátky optického a polooptického skla pod Lužickými horami* [Beginnings of Optical Glass and Semi-Optical Glass under the Lusatian Mountains], *Ars Vitraria* 2, pp. 115–123.
- SAJDL, František 2009: *Rekvie za sklárnu v Chřibské* [Requiem for the Glassworks in Chřibská], *Mandava* 2009, Varnsdorf, pp. 73–79.
- SCHALLER, Jaroslaus 1787: *Topographie des Königreichs Böhmen. Funfter Theil. Leitmeritzer Kreis*, Prag und Wien.
- SCHALLER, Jaroslaus 1790: *Topographie des Königreichs Böhmen. Vierter Theil. Bunzlauer Kreis*, Prag und Wien.
- SCHEBEK, Edmund 1878: *Böhmens Glasindustrie und Glashandel. Quellen zu ihrer Geschichte*, Prag.
- SCHÖTTNER, Jan 2002: *Severočeské řezané sklo v první polovině 19. století. I. Mistrovice (1. část)* [North Bohemian Cut Glass in the First Half of the 19th Century. I. Mistrovice (Part 1)], *Bezděz* 11, pp. 63–102.
- SCHÖTTNER, Jan 2003: *Severočeské řezané sklo v první polovině 19. století. I. Mistrovice (2. část)* [North Bohemian Cut Glass in the First Half of the 19th Century. I. Mistrovice (Part 2)], *Bezděz* 12, pp. 141–178.
- SCHÖTTNER, Jan 2004: *Severočeské řezané sklo v první polovině 19. století. II. Kamenický Šenov (1. část)* [North Bohemian Cut Glass in the First Half of the 19th Century. II. Kamenický Šenov (Part 1)], *Bezděz* 13, pp. 49–82.
- SCHÖTTNER, Jan 2005: *Severočeské řezané sklo v první polovině 19. století. II. Kamenický Šenov (2. část)* [North Bohemian Cut Glass in the First Half of the 19th Century. II. Kamenický Šenov (Part 2)], *Bezděz* 14, pp. 21–44.
- SIEBER, Josef 1913: *Geschichte der Stadt Haida*, Haida.
- SIEBER, Josef 1924: *Gedenkbuch der Marktgemeinde Arnsdorf*, Arnsdorf.
- SLAVÍČKOVÁ, Hana 1992: *Hřensko, jinak Hernskrecžem... Průvodce minulostí Hřenska a okolí do roku 1945. Hřensko, Mezná, Vysoká Lípa, Kamenická Stráň, Janov, Labská Stráň* [Hřensko, or Hernskrecžem... Guidebook through the Past of Hřensko and Its Neighbourhood until 1945. Hřensko, Mezná, Vysoká Lípa, Kamenická Stráň, Janov, Labská Stráň], Děčín.
- SLAVÍČKOVÁ, Hana 1999: *Vývoz skla z českokamenického panství v letech 1806–1810* [Glass Exports from the Česká Kamenice Manor in 1806–1810], *Děčínské vlastivědné zprávy (DVZ)* 9, No. 3, pp. 18–28.
- SLAVÍČKOVÁ, Hana 2001: *Hospodářský vývoj panství Česká Kamenice v první třetině 18. století se zvláštním zřetelem na sklářskou a textilní výrobu a obchod* [Economic Development of the Česká Kamenice Manor in the First Third of the 18th Century with Special Regard to Glass and Textile Production and Trade], *Děčínské vlastivědné zprávy (DVZ)* 11, No. 3, pp. 3–30.
- SLAVÍČKOVÁ, Hana – CVRK, František 1993: *Kytlicko. Sklářské vesnice na Horní Kamenici* [Kytlice Region. Glassmaking Villages

in Horní Kamenice], Děčín.

SMETANA, Jan 1998: *Jiřetín pod Jedlovou. 450 let města v Lužických horách* [Jiřetín pod Jedlovou. 450 Years of the Town in the Lusatian Mountains], Jiřetín pod Jedlovou.

SOMMER, Johann Gottfried 1833: *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt. Erster Band. Leitmeritzer Kreis*, Prag.

SOMMER, Johann Gottfried 1834: *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt. Zweiter Band. Bunzlauer Kreis*, Prag.

SOVADINA, Miloslav 1998: *Správní vývoj okresu Česká Lípa od roku 1848 do roku 1990* [Administrative Development of the Česká Lípa District from 1848 until 1990], Česká Lípa.

STARÁ, Marcela 2011: *Archeologický přínos pro poznání počátků sklářské výroby v Jizerských horách* [Archaeological Contribution to the Knowledge of the Beginnings of Glass Production in the Jizera Mountains], *Historické sklo* 5. Sborník pro dějiny skla, Most, pp. 155–166.

ŠIMÁNKOVÁ, Dagmar 2003a: *Vývoz skla do Španělska sklářskou obchodní společností G. A. Janke v letech 1766–1773* [Glass Exports to Spain by G. A. Janke Trading Company in 1766–1773], *Sklář a keramik* 53, No. 1–2, pp. 9–13.

ŠIMÁNKOVÁ, Dagmar 2003b: *Vznik a vývoj sklářské obchodní společnosti Janke a její podíl na vývozu českého skla v letech 1766–1773 do Španělska* [Origin and Development of the Janke Trading Company and Its Share in Bohemian Glass Exports to Spain in 1766–1773], *Bezděz* 12, 119–140.

ŠIMÁNKOVÁ, Dagmar 2006: *Vznik a vývoj cechu zušlechťovatelů skla v Polevsku a Falknově* [Origin and Development of the Glass Refiner Guild in Polevsko and Falknov], *Sklář a keramik* 56, No. 10, pp. 247–252.

ŠIMÁNKOVÁ, Dagmar 2008: *Cech zušlechťovatelů skla v Polevsku a Falknově. Vznik, vývoj a činnost* [Glass Refiner Guild in Polevsko and Falknov. Origin, Development and Activity], rigorózní práce, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy Praha, Katedra pomocných věd historických a archivního studia.

ŠINDLAUER, Zdeněk 1999: *Už dlouho nejel žádný vlak. Zvědavý pohled do dějin soukromých drah v širším okolí Lužických hor* [Long Time No Train. An Inquisitive Look at the History of Private Railways in the Broader Lusatian Mountains Area], Česká Lípa.

ŠKABRADA, Jiří – EBEL, Martin 1995: *Pozdně barokní domy v Novém Boru a jejich projekty* [Late Baroque Houses in Nový Bor and Their Design], in: *Historická architektura. Věda – výzkum – praxe. Sborník k počtě Milana Pavlíka*, Praha, pp. 173–178.

ŠRÝTROVÁ, Drahomíra 1966: *K počátkům obchodu s českým sklem* [On the Beginnings of Bohemian Glass Trade], *Ars Vitraria* 1, pp. 29–38.

TOMANDL, Mojmír 1968a: *Brusírny skla na vodní pohon v povodí řeky Kamenice* [Water-Driven Glass Grinding Mills in the River Kamenice Basin], *Ars vitraria* 6, pp. 23–31.

TOMANDL, Mojmír 1968b: *Význam dřeva pro sklářské hutě v Jizerských horách* [The Significance of Wood for Glassworks in the Jizera Mountains], *Ars vitraria* 2, pp. 7–33.

TOMÁNEK, Břetislav 1980: *Po stopách výroby brýlí a surového brýlového skla na Novoborsku* [Tracking Spectacle and Raw Spectacle Glass Production in Nový Bor Region], *Sklář a keramik*, 30, No. 3, pp. 88–89.

TOMÁNEK, Břetislav 1981: *Obrázky malované na skle* [Images Painted on Glass], *Sklář a keramik* 31, pp. 195–196.

TOMÁNEK, Břetislav 1982: *Výroba sklářských malířských emailů v oblasti Nového Boru a Kamenického Šenova* [Glass Painting Enamel Production in Nový Bor and Kamenický Šenov Area], in: *Historie sklářské techniky a technologie, Sborník z konference, Jablonec nad Nisou 12.–13. října 1982, Ústí nad Labem*, s. 197–207.

TOMÁNEK, Břetislav 1989a: *Zaniklá výroba chrámových oken ve Skalici u České Lípy* [Vanished Church Window Production in Skalice near Česká Lípa], *Ars vitraria* 9, pp. 76–78.

TOMÁNEK, Břetislav 1989b: *Zaniklá výroba sklářských emailů v oblasti Nového Boru a Kamenického Šenova* [Vanished Glass Enamel Production in the Area of Nový Bor and Kamenický Šenov], *Sklář a keramik* 39, pp. 180–182.

URBAN, Stanislav 1966: *Rafinerie bratří Riedlů v Mistrovicích 1809–1814* [Riedl Brothers' Finishing Works in Mistrovice, 1809–1814], *Sklář a keramik* 16, No. 10, pp. 304–306.

URBANCOVÁ, Jana 1989: *575 let sklárny v Chřibské 1414–1989* [575 Years of Glassworks in Chřibská, 1414–1989], Nový Bor.

VALCHAŘOVÁ, Vladislava – BERAN, Lukáš – ZIKMUND, Jan 2011: *Industriální topografie. Ústecký kraj, průmyslová architektura a technické stavby* [Industrial Topography. Ústí Region, Industrial Architecture and Technical Buildings], Praha.

VAŘILOVÁ, Zuzana et al.: 2020: *Geologie Českosaského Švýcarska* [Geology of the Bohemian-Saxon Switzerland], Ústí nad Labem.

VAŘILOVÁ, Zuzana – ADAMOVIČ, Jiří – BRZÁK, Přemysl 2008: *Relikty jurských uloženin: Vápenka u Doubic* [Relicts of Jurassic Deposits: Lime Works near Doubice], *Minulosti Českého Švýcarska* 5 Sborník příspěvků historického semináře 2008, Krásná Lípa, pp. 94–107.

Verzeichnes der Hausbesitzer von Haida – Arnsdorf und der Fernsprechteilnehmer im Glasgebiet Haida-Steinschönau 1934, Haida, Glass Museum Nový Bor, sign. NBK 233.

VOLF, Miloslav 1968: *Hospodářský a sociální obraz Litoměřického kraje podle berní ruly* [Economic and Social Image of the Litoměřice Region According to the Tallage Register], *Sborník archivních prací* XVIII, No. 1, pp. 142–236.

WOITSCH, Jiří 2003: *Zapomenutá potaš. Drasláři a draslářství v 18. a 19. století* [Forgotten Potash. Potash Makers and Potash Making in the 18th and 19th Centuries], Praha.

WURM, Franz 1887: *Das Kummergebirge, die umliegende Teiche und deren Flora*, Leipa.

ZAHN Harri nedatováno: *Austieg und Fall des Glasdorfes Falkenau-Kittlitz*, Nordböhmen, Förderverein Stadtmuseum Waldkraibung e. V.

ZÍKA, Vladimír 1966: *240 let výroby lustrů a svítidel v Kamenickém Šenově* [240 Years of Chandelier and Light Fittings Production in Kamenický Šenov], *Sklář a keramik* 16, No. 1, pp. 16–17.

ZUMAN, František 1936a: *Dvě zaniklé sklárny na panství zákupském. Příspěvek k dějinám českého sklářství* [Two Vanished Glassworks in the Zákupy Manor. A Contribution to the History of Bohemian Glassmaking], *ČSPS* 47, pp. 1–11, 84–92, 137–140, 154–165.

ZUMAN, František 1936b: *Instrukce sklářské huti ze 17. století* [17th Century Glassworks Instructions], *Bezděz VII*, pp. 74–80.

ZUMAN, František 1947: *Sklárna Nová Huť na zákupském panství* [Nová Huť Glassworks in the Zákupy Manor], *Bezděz X*, pp. 38–44, 69–72, 131–142, 166–168.

ŽEGKLITZ, Jaromír 2011: *Výsledky archeologického výzkumu renesanční sklářské huti v Broumech* [Results of Archaeological Examination of the Renaissance Glassworks in Broumy], *Historické sklo* 5. Sborník pro dějiny skla, Most, pp. 167–212.

Internet sources

http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c029

https://mapy.geology.cz/geo/?z=13&x=1628473.8081261416&y=6576641.433770468&l=GEOCR50_mobil_9756!0!1!2

<https://ags.cuzk.cz/archiv/>